



Zorgen voor hulpbehoevende dieren in de natuur

Natuur in Nederland is prachtig. Daar wordt op zich goed voor gezorgd door organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Ook voor de dieren in die natuur, door natuurgebieden met elkaar te verbinden, door speciale overgangen te maken voor de dieren. Maar door ons mensen komen er toch veel dieren in de natuur in de problemen: aanrijdingen, stroperij, intensieve landbouw, klimaatverandering en onwetendheid zijn belangrijke oorzaken van dierenleed in de natuur. In Nederland zijn 82 dierenhulporganisaties met een ontheffing die hulp kunnen en mogen bieden aan deze natuurdieren. Dit zijn organisaties die de dieren in nood opvangen en vervolgens weer uitzetten in de natuur. 80 van deze organisaties zijn zelfstandig, 2 behoren bij de Dierenbescherming. Al deze organisaties hebben het druk. Er zijn veel dieren die hulp nodig hebben, hulp die deze organisaties bieden.

Vossen, reeën, hazen, vogels, egels en zeehonden zijn belangrijke dieren in de Nederlandse natuur en wij vinden dat we ook voor die dieren een zorgplicht hebben. Want hoe leuk is de natuur als je geen vogels meer hoort fluiten? Of als je in de schemer geen egeltje meer ziet scharrelen in de tuin? Er zijn in het verleden al mooie voorbeelden te vinden van populaties die gered zijn door te focussen op individuele dierenhulpverlening en de zorgplicht voor in het wild levende dieren. Denk alleen al aan het succes van de zeehondenopvang, waarbij de populatie in de jaren 70 gekrompen was tot 300 zeehonden en waarbij nu, mede dankzij opvang, naar schatting ongeveer 40.000 zeehonden in de Waddenzee zwemmen en de zeehond zelfs niet meer op de Rode Lijst staat!

Het belang van wildopvang: breder dan opvang alléén

- De wildopvangcentra en dierenambulances in Nederland redden meer dan 100.000 wilde dieren in nood per jaar, waaronder veel beschermdediersoorten. Daarmee dragen zij bij aan de betere bescherming van flora en fauna.
- Zij hebben een ambassadeursrol voor natuurbescherming en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan het bewustzijn van de samenleving m.b.t. het belang van herstel van de biodiversiteit in Nederland.
- De wildopvangcentra vervullen een belangrijke maatschappelijke rol in de samenleving door te voldoen aan de publieke behoefte om een dier in nood te helpen. Daarmee ondersteunen zij de samenleving in de uitvoering van de Wet Dieren waarin staat dat een ieder verplicht is om een dier in nood te helpen.
- Ook werken zij onderling veel samen, zodat de nodige data beschikbaar is voor een beter inzicht in de populaties van in het wild levende dieren.



- Zij hebben een signaleringsfunctie met betrekking tot zoönosen, zoals botulisme en vogelgriep, geen onbelangrijk onderwerp in deze tijd!
- Wat natuureducatie betreft geven wildopvangcentra regelmatig les op scholen en lichten zij het publiek voor over wanneer wilde dieren nou echt in nood zijn (en wanneer men ze juist beter met rust kan laten) om zo te voorkomen dat dieren onnodig worden opgevangen.
- Tot slot het sociale aspect van opvang: Het merendeel van de wildopvangcentra wordt volledig gedragen door honderden vrijwilligers die zich dag en nacht voor deze dieren inzet. Daartoe behoren ook mensen met een rugzakje die door hun werk bij de wildopvang weer meedoen in de maatschappij. Ook biedt de opvang gelegenheid voor stageplaatsen in het onderwijs en voor dagbesteding van zorgcliënten.

De uitdaging

In tegenstelling tot de zorg voor huisdieren is er financieel vaak niets geregeld voor de dieren in de Nederlandse natuur. Organisaties zijn daarvoor afhankelijk van de goodwill van hun gemeente of provincie, die in de meeste gevallen eigenlijk niet bijdragen. Uit een eerste inventarisatie door het ministerie van LNV is gebleken dat slechts 7% van de huidige financiering gedekt wordt door lokale en regionale overheden. Een groeiend aantal opvangcentra staat momenteel op omvallen. Er wordt wisselend gekeken naar ofwel gemeenten ofwel provincies als het om ondersteuning van deze opvang gaat. Als opvangcentra en dierenambulances al een vergoeding krijgen, verschilt deze bovendien per gemeente of provincie, niet alleen wat betreft bedragen, maar ook wat betreft berekeningsmethode. Sommige gemeenten doen een vast bedrag per jaar, anderen weer een bedrag per inwoner of per opgevangen dier, maar het blijft ook vaak bij een eenmalige bijdrage. Sommige gemeenten geven wel een bijdrage voor de opvang en het transport van in het wild levende dieren, zoals vogels en egels e.d., andere helemaal niet en verwijzen dan naar de provincie die verantwoordelijk is voor dieren in de natuur. Bij de provincies blijft het vaak bij een eenmalige bijdrage of helemaal niets.

Best practices in Noord-Holland en Utrecht

In Noord-Holland hebben wij samen met de Partij voor de Dieren het overkoepelende platform Wildopvang.nl en de meeste opvangen kunnen bewerkstelligen dat er €200.000,00 beschikbaar komt voor deze organisaties. Hiervan is een deel beschikbaar voor goede protocollen die, zoals wij het zien, breed ingezet kunnen worden bij alle organisaties in Nederland en het andere deel is beschikbaar voor educatie. Ook met andere provincies en gemeenten werkt DierenLot samen om steun voor de wildopvang te realiseren. Dit heeft er o.a. toe geleid dat ook in de provincie Utrecht een budget is vrijgemaakt van € 200.000,- voor de steun aan



wildopvangcentra en de dierenambulances. Hierbij zijn de bedragen specifiek gereserveerd voor de professionalisering van de wildopvang en de dierenambulances door het bieden van cursussen voor de vrijwilligers (gericht op vrijwilligersbeleid en fondsenwerving) waarbij zij middels een vouchersysteem bij het volbrengen van de cursus beloond worden met een bedrag van 3.000,- of 5.000,- voor de exploitatie. Dit is goed nieuws, want hiermee kunnen de organisaties een start maken met het uitdragen en verbeteren van hun fantastische werk. Maar het is helaas niet genoeg, want veel organisaties kunnen maar net hun hoofd boven water houden en zijn afhankelijk van publieke gelden en steun van DierenLot. Gelukkig kunnen de wildopvangcentra rekenen op een breed draagvlak in de samenleving.

Hoe zit het met de zorgplicht voor dieren zonder eigenaar?

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) ziet de zorgplicht voor dieren zonder eigenaar als één van de uitdagingen (conform het onlangs verschenen rapport Staat van het Dier). Daarentegen vindt het Nederlandse publiek dit onderwerp steeds belangrijker. Er is helaas (nog) steeds geen landelijke richtlijn voor financiële ondersteuning voor wildopvangcentra. De enige wettelijke regeling die op dit moment bestaat voor de opvang van dieren is de bewaarplicht. Gemeenten zijn verplicht zwervend aangetroffen dieren met een vermoedelijke eigenaar veertien dagen te 'bewaren' als een gevonden voorwerp. Maar dat geldt niet voor dieren uit de natuur! Die vallen namelijk onder de wet Natuurbescherming en daarin is de zorgplicht niet geregeld. Het ministerie heeft dan ook onlangs de RDA gevraagd om hierop een zienswijze te ontwikkelen. DierenLot is door de RDA gevraagd om hierin als adviseur in op te treden. Naar verwachting zal de zienswijze in de loop van 2021 klaar zijn.

Steun in de Tweede Kamer

DierenLot heeft nauw samengewerkt met de landelijke Partij voor de Dieren voor het indienen en steun verkrijgen voor hun motie t.b.v. steun aan wildopvangcentra. In de motie wordt de regering verzocht om in samenwerking met gemeenten, provincies en stakeholders een landelijke richtlijn te ontwikkelen voor vergoedingen aan zelfstandige, lokale en regionale wildopvangcentra. Al gauw sloot de PVV zich aan als gezamenlijke indiener ervan en werden er nog vier moties door de PVV ingediend, waarvan eentje kon rekenen op brede steun, namelijk het verzoek aan de Minister om in gesprek te gaan met gemeenten en provincies over de zorgplicht voor wilde of verwilderde dieren. Wij hebben hard achter de schermen gelobbyd om bij de andere politieke partijen genoeg steun te krijgen en dat resulteerde op 17 december 2019 erin dat beide moties van de Partij voor de Dieren en de PVV m.b.t. steun voor wildopvang unaniem in de Tweede Kamer werden aangenomen. Inmiddels wordt er



in de werkgroep vanuit het ministerie van LNV waar DierenLot ook aan deelneemt hard gewerkt aan uitvoering van de moties.

Rol van DierenLot

Voor de dieren in de natuur, die zo belangrijk zijn voor Nederland, moet veel meer gedaan worden: opleidingen voor de verzorgers, goede protocollen, draagvlak bij de politiek, een kennisplatform en structurele steun vanuit de overheden. Dat is wat deze organisaties echt nodig hebben. DierenLot kan daar als overkoepelende landelijke organisatie samen met wildopvang.nl een grote rol in spelen en probeert politiek al voet aan de grond te krijgen bij provincies en het Ministerie.

Als linking pin tussen die organisaties en de politiek kunnen wij problemen signaleren en oppakken samen met die organisaties. Hierdoor worden maatregelen en protocollen veel beter gedragen, omdat het samen met de organisaties is gemaakt en niet vanuit een ivoren toren. Dit kost veel tijd en energie, maar levert uiteindelijk het meeste op. We kunnen menskracht beschikbaar stellen, kennis verzamelen en verdelen. Door het faciliteren van opleidingen, die wij kosteloos aan willen blijven bieden, bij de DierenLot Academie (onlangs door het CRKBO gecertificeerd als opleidingsinstituut) kunnen medewerkers maar ook managers nog beter functioneren. Door het opzetten van een kennisplatform kunnen we centraal alle informatie over natuurdieren beschikbaar maken en zo nodig kunnen we de organisaties met geld ondersteunen. Alleen door onze schouders eronder te zetten als grootste organisatie voor dierenwelzijn in Nederland met de kennis van deze organisaties kunnen we het verschil maken.

Educatie en voorlichting: preventie van dierenleed

Om dierenleed bij dieren in de natuur aan te pakken is het erg belangrijk om bewustwording en voorlichting als belangrijke pijler te houden. Wij willen helpen door het publiek bewust te maken van dierenleed in Nederland, zodat er meer begrip komt, leed voorkomen kan worden én eerder ingegrepen kan worden als dierenleed zichtbaar is. Immers: als we niet laten zien dat er dierenleed is en doen alsof er geen dierenleed is in Nederland, kunnen we ook geen vuist maken tegen dierenleed.

Vaak ook is dierenleed niet eens bewust, maar ingegeven door onwetendheid: een jonge vogel die net is uitgevlogen en al direct wordt meegenomen, een reekalf dat rustig op zijn moeder ligt te wachten, oppakken en meenemen omdat hij zo alleen lijkt..... Ook dit zijn aandachtspunten die meegenomen kunnen worden in de discussie over de zorgplicht voor dieren zonder eigenaar.